

de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Postbus 20904
2500 EX DEN HAAG

Datum
26 juli 2018

Ons kenmerk
z2018-12953

Uw correspondentie van
15 juni 2018

Contactpersoon
-

Uw kenmerk
-

Onderwerp

Verzoek om wetgevingsadvies – Wijziging van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 inzake de bijdrage voor maatschappelijke ondersteuning en de beoordeling voor de verstrekking van de maatwerkvoorziening (Wet abonnementstarief Wmo 2015)

Geachte ,

Per e-mail van 1 juni 2018 is de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) door uw ministerie gevraagd op grond van artikel 36, vierde lid, van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) te adviseren over de “Wijziging van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 inzake de bijdrage voor maatschappelijke ondersteuning en de beoordeling voor de verstrekking van de maatwerkvoorziening” (hierna: wetsvoorstel).

Met betrekking tot het onderhavige wetsvoorstel is een internetconsultatie opengesteld van 1 juni 2018 tot en met 30 juni 2018. Per e-mail van 5 juli 2018 heeft u de AP een aangepast wetsvoorstel toegestuurd.

De AP voldoet hiermee aan uw verzoek om te adviseren op het wetsvoorstel.

Inhoud wetsvoorstel¹

In het regeerakkoord 2017-2022 is een pakket aan maatregelen aangekondigd om de stapeling van eigen betalingen in de (langdurige) zorg en ondersteuning te verminderen. Het pakket bevat maatregelen gericht op de eigen betalingen in de Zorgverzekeringswet (Zvw), de Wet langdurige zorg (Wlz) en de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015).

Met het ‘Ontwerpbesluit maatregelen eigen betalingen Rutte III²’ is een eerste stap gezet richting de invoering van een abonnementstarief, een vaste maximale bijdrage van €17,50 per bijdrageperiode (vier

¹ Zie: memorie van toelichting van dit wetsvoorstel, p. 1-3.

² Ofwel: Wijziging van het Besluit langdurige zorg en het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 tot verlaging van de vermogensinkomensbijtelling, verkorten van de overgangstermijnen voor de hoge en lage eigen bijdrage en de termijn waarover het

Datum
26 juli 2018

Ons kenmerk
z2018-12953

weken)³ voor maatwerkvoorzieningen en persoonsgebonden budgetten (pgb's) in de Wmo 2015, niet zijnde beschermd wonen en opvang. Ook is in het ontwerpbesluit de vermogensinkomensbijtelling⁴ gehalveerd. De AP heeft op 3 juli 2018 over dit ontwerpbesluit geadviseerd.⁵ Voor de volledige invoering van het abonnementstarief is vereist dat artikel 2.1.4 van de Wmo 2015 niet langer bepaalt dat de bijdrage inkomens- en vermogensafhankelijk is. Daartoe dient dit wetsvoorstel.

Door de wetswijziging gaat het abonnementstarief ook gelden voor een deel van de algemene voorzieningen.⁶ Daarnaast wordt het abonnementstarief onafhankelijk van zorggebruik, inkomen en vermogen, en in de meeste gevallen ook onafhankelijk van de kostprijs. Het Centraal Administratie Kantoor (CAK) blijft uitvoerder van de eigen bijdrage Wmo en gaat het abonnementstarief vaststellen en innen. Verder wordt een monitor ingevoerd om de effecten van de introductie van het abonnementstarief in de gaten te houden zodat indien nodig tijdig kan worden bijgestuurd.

Gegevensverwerking in het wetsvoorstel⁷

Volgens de memorie van toelichting zijn de effecten van de invoering van het abonnementstarief lastig in te schatten en is een monitor gewenst:

“Om te beoordelen of de doelen van het abonnementstarief worden behaald en om te beoordelen of de kosttoename vanuit het abonnementstarief voor gemeenten binnen de geschatte kaders blijft, is monitoring van het gebruik van voorzieningen vanuit verschillende inkomenscategorieën cruciaal.”⁸

“Het CAK krijgt tot taak om persoonsgegevens te verzamelen voor een monitor van de Minister van VWS om het effect van het abonnementstarief te kunnen onderzoeken. Om dit te kunnen doen zijn gegevens nodig over het gebruik van Wmo-voorzieningen en inkomensgegevens. Het wetsvoorstel regelt dat de Belastingdienst in het kader van de monitor inkomensgegevens mag verstrekken van cliënten (en hun echtgenoten) en dat het college gegevens over het gebruik van voorzieningen mag verstrekken. Het CAK mag deze persoonsgegevens verwerken.”⁹

Hiervoor worden wijzigingen voorgesteld in artikel 5.1.3, 5.2.1 en 5.2.3 van de Wmo 2015. Verder wordt in een nieuw artikel 2.5.4 van de Wmo 2015 de bevoegdheid geregeld voor het CAK om de verkregen data geanonimiseerd periodiek aan de Minister ter beschikking te stellen ten behoeve van monitoringonderzoek.

CAK een eigen bijdrage mag opleggen en het introduceren van een abonnementstarief voor maatwerkvoorzieningen in de zin van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015.

³ Ingevolge artikel 2.1.4, tiende lid, wordt overeenkomstig de gebruikelijke weeknummers per jaar uitgegaan van twaalf bijdrageperiodes van vier weken en een bijdrageperiode die vier of vijf weken bedraagt.

⁴ De vermogensinkomensbijtelling is een percentage van het vermogen van de ongehuwde verzekerde, dan wel de opgetelde vermogens van de gehuwde verzekerden.

⁵ Over het ontwerpbesluit is geadviseerd in het advies z2018-06400. Meer informatie volgt onder het kopje 'Eerdere adviezen'.

⁶ Ingevolge artikel 1.1.1, eerste lid, van de Wmo 2015 is een 'algemene voorziening' een aanbod van diensten of activiteiten dat, zonder voorafgaand onderzoek naar de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van de gebruikers, toegankelijk is en dat is gericht op maatschappelijke ondersteuning. Deze voorziening is voor iedere inwoner van een gemeente beschikbaar in tegenstelling tot een maatwerkvoorziening.

⁷ Zie: memorie van toelichting van dit wetsvoorstel, p. 3-4 en p. 11.

⁸ Zie: memorie van toelichting van dit wetsvoorstel, p. 3.

⁹ Zie: memorie van toelichting van dit wetsvoorstel, p. 11.

Datum
26 juli 2018

Ons kenmerk
z2018-12953

De invoering van het abonnementstarief leidt tot een vermindering van de gegevensuitwisseling. In de memorie van toelichting staat: *“Aanbieders hoeven gegevens over gebruik van de ondersteuning namelijk niet meer te registreren en uit te wisselen met gemeenten of het CAK.”*¹⁰

Eerdere adviezen

De AP heeft al eerder geadviseerd over de Wmo: bij de invoering van de Wmo, het (ingetrokken) wetsvoorstel tot wijziging van de Wmo en het wetsvoorstel Wmo 2015.¹¹ In deze adviezen is vooral benadrukt dat decentralisatie van taken in het sociale domein als gevolg heeft dat gemeenten meer (gevoelige) persoonsgegevens gaan verwerken en dat daarvoor passende waarborgen nodig zijn.

De AP heeft over het ‘Ontwerpbesluit maatregelen eigen betalingen Rutte III’ op 3 juli 2018 geadviseerd.¹² De AP heeft geadviseerd om te regelen dat bij de inwerkingtreding van het wetsvoorstel tot invoering van het vaste abonnementstarief, de bepalingen uit het ontwerpbesluit die betrekking hebben op de gegevensverwerking in het kader van het vaste abonnementstarief zullen vervallen.

Advies

Voor zover relevant zal hieronder worden ingegaan op de aspecten uit het wetgevingsadvies die betrekking hebben op de verwerking van persoonsgegevens.

1. Monitor

De AP leidt uit de memorie van toelichting af dat nog onduidelijk is hoe de monitor – die dient om het effect van het abonnementstarief te kunnen onderzoeken - zal worden ingericht: *“De effecten van deze maatregel zullen nauwlettend worden gevolgd door middel van een nog in te richten monitor (...) De komende periode wordt in overleg met de VNG, gemeenten, CAK en cliëntenorganisaties invulling geven aan deze monitor en de (voorbereiding van de) zorgvuldige invoering van het abonnementstarief.”*¹³ De AP wijst erop dat geregeld dient te worden wanneer de monitor wordt beëindigd. Aangezien de monitor wordt ingevoerd met als doel de invoering van het abonnementstarief in de gaten te houden zal na verloop van tijd duidelijk zijn hoe de invoering is verlopen. Het is dan niet langer noodzakelijk om de gegevens te verzamelen.

2. Noodzaak gegevensverwerking en dataminimalisatie

Artikel 6, eerste lid, aanhef en onderdeel c, van de AVG bepaalt dat: *“De verwerking is alleen rechtmatig indien en voor zover aan ten minste een van de onderstaande voorwaarden is voldaan: (...) de verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust;”*. Noodzaak betekent onder meer dat de gegevensverwerking niet bovenmatig mag zijn. Artikel 5, eerste lid, aanhef en onderdeel c, en tweede lid, van de AVG bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke moet zorgen dat persoonsgegevens toereikend zijn, ter zake dienend en beperkt tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt. Dit wordt ook wel het vereiste van dataminimalisatie genoemd.

¹⁰ Zie: memorie van toelichting van dit wetsvoorstel, p. 5.

¹¹ Het betreft de volgende wetgevingsadviezen van de AP: bij de invoering van de Wmo (z2005-0126), het (ingetrokken) wetsvoorstel tot wijziging van de Wmo (z2012-00243) en het wetsvoorstel Wmo 2015 (z2013-00534).

¹² Over het ontwerpbesluit is geadviseerd in wetgevingsadvies z2018-06400.

¹³ Zie: memorie van toelichting van dit wetsvoorstel, p. 6.

Datum
26 juli 2018

Ons kenmerk
z2018-12953

Noodzaak gegevensverwerking door het CAK

Het abonnementstarief wordt onafhankelijk van zorggebruik, inkomen en vermogen, en in de meeste gevallen ook onafhankelijk van de kostprijs. Toch staat in de memorie van toelichting:

“Het CAK is nog steeds bevoegd om persoonsgegevens te verzamelen ten aanzien van het gebruik van maatschappelijke ondersteuning van colleges en inkomensgegevens van de Belastingdienst ondanks dat deze gegevens niet nodig zijn om de bijdrage in het kader van het abonnementstarief vast te stellen.”¹⁴

Het CAK heeft deze gegevens nodig voor de monitor, en niet (meer) voor het vaststellen en innen van de bijdrage. Uit het wetsvoorstel blijkt thans alleen dat de gegevensverwerking wordt uitgebreid voor de monitor. De AP adviseert om de wettelijke grondslag in artikel 5.1.3 van de Wmo 2015 te beperken tot uitsluitend de noodzakelijke gegevensverwerking.

In het wetgevingsadvies over het ‘Ontwerpbesluit maatregelen eigen betalingen Rutte III’ (z2018-06400) heeft de AP opgemerkt dat bepalingen uit het ontwerpbesluit met betrekking tot de instelling van het abonnementstarief slechts tijdelijk van kracht zullen zijn. Na deze wetswijziging is voor de berekening van het abonnementstarief de verwerking van gegevens met betrekking tot zorgomvang, inkomen en vermogen niet meer nodig. Zowel het ‘Ontwerpbesluit maatregelen eigen betalingen Rutte III’ als het thans voorliggende wetsvoorstel voorzien niet in het laten vervallen van de betreffende artikelen uit het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015. In navolging van het eerdere wetgevingsadvies adviseert de AP om dit alsnog te regelen.

Noodzaak gegevensverwerking door aanbieders

In de memorie van toelichting staat het volgende vermeld: *“Aanbieders hoeven gegevens over gebruik van de ondersteuning namelijk niet meer te registreren en uit te wisselen met gemeenten of het CAK.”¹⁵* De AP neemt aan dat dit komt doordat het abonnementstarief onafhankelijk wordt van het zorggebruik. Indien aanbieders gegevens over gebruik niet meer hoeven te verwerken en uit te wisselen, dan is de wettelijke grondslag voor deze gegevensverwerking en -uitwisseling niet langer noodzakelijk en voldoet het niet aan het vereiste van dataminimalisatie. Voor aanbieders is de gegevensverwerking geregeld in artikel 5.1.2 van de Wmo 2015. De AP merkt op dat uit het wetsvoorstel niet blijkt dat deze wettelijke grondslag wordt gewijzigd, zodat de persoonsgegevens die niet meer ter zake dienend zijn, niet meer opgenomen worden. De AP adviseert om dit alsnog te doen.

3. Redactioneel

In artikel 5.1.3, eerste lid, wordt verwezen naar ‘de andere instantie als bedoeld in artikel 2.1.4, zevende lid’. In het voorgestelde artikel 2.1.4, zevende lid, wordt echter geen instantie genoemd.¹⁶

Dictum

De AP adviseert u niet tot indiening van het voorstel over te gaan, dan nadat daarin met het vorenstaande rekening zal zijn gehouden.

¹⁴ Zie: memorie van toelichting van dit wetsvoorstel, p. 3-4.

¹⁵ Zie: memorie van toelichting van dit wetsvoorstel, p. 4.

¹⁶ In het voorgestelde artikel 2.1.4, negende lid, staat dezelfde tekst als in het huidige artikel 2.1.4, zevende lid, van de Wmo 2015. Mogelijk gaat het hier om een verkeerde verwijzing.

AUTORITEIT
PERSOONSgegevens

Datum
26 juli 2018

Ons kenmerk
z2018-12953

Hoogachtend,
De Autoriteit Persoonsgegevens,

Mr. A. Wolfsen
Voorzitter